

TILAK MAHARASHTRA VIDYAPEETH, PUNE
M. A. (PARANGAT) SOCIAL SCIENCES
EXAMINATION: MAY – 2024
FIRST SEMESTER
Subject: Rural Studies (SC22-104)

Date: 03/06/2024

Total marks: 60

Time: 2.00 pm to 4.30 pm

Instructions: 1) All questions are compulsory.

- Q. 1) Answer in details following questions. (Any One) (20)**
1. Write an essay on political economy of rural India.
 2. Define sustainable agriculture. Write a note on its importance in the contemporary world.
- Q. 2) Answer of the following questions. (Any Three) (30)**
1. Define major challenges to rural development in India.
 2. Write an essay on caste, gender and ethnicity in Indian rural society.
 3. What is meant by mode of production according to Marxist understanding?
 4. Is there any relationship between land ownership and caste system in India? Discuss.
 5. Write in details on the causes of seasonal migration.
 6. Industrialization in Indian agriculture. Discuss.
- Q. 3) Write Short notes. (Any Two) (10)**
- a) Functions of Shetkari Sanghtana.
 - b) Malik, Kisan and Majdur classification in agrarian society
 - c) Features of rural society in India.
 - d) Problems of rural primary health centre

मराठी रूपांतर

सूचना : सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

- प्र. १) खालील प्रश्नांची तपशीलवार उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) (२०)**
१. ग्रामीण भारताच्या राजकीय अर्थव्यवस्थेवर विस्तृत निबंध लिहा.
 २. 'शाश्वत कृषी' या संकल्पनेची व्याख्या करा. समकालीन जगतात शाश्वत कृषीचे महत्व सांगा.
- प्र. २) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) (३०)**
१. भारतातील ग्रामीण विकासातील प्रमुख आव्हाने स्पष्ट करा.
 २. भारतीय ग्रामीण समाजातील जात, लिंगभाव आणि वांशिकता यावर निबंध लिहा.
 ३. मार्क्सवादी विचारांनुसार उत्पादन-पद्धतींचा अर्थ सांगा.
 ४. भारतातील जमिनीवरील मालकी आणि जातीव्यवस्था यांमध्ये काही संबंध आहे काय? चर्चा करा.
 ५. हंगामी स्थलांतराची कारणे विस्तृतपणे स्पष्ट करा.
 ६. भारतातील कृषी क्षेत्रातील औद्योगिकीकरणाची चर्चा करा.
- प्र. ३) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) (१०)**
- अ) शेतकरी संघटनेची कार्ये
 - ब) कृषिप्रधान समाजातील मालिक, किसान व मजदूर वर्गीकरण
 - क) भारतातील ग्रामीण समाजाची वैशिष्ट्ये
 - ड) ग्रामीण प्राथमिक आरोग्य केंद्राच्या समस्या